

Muntvondsten uit Woerden

Wie in NUMIS op Woerden zoekt vindt 383 resultaten. Daarvan zijn 181 Romeinse munten. Gezien de ligging aan de Neder Germaanse Limes is dat begrijpelijk. Maar ook uit de Tachtigjarige Oorlog en Bourgondische periode zijn muntvondsten bekend. Woerden heeft op numismatisch gebied nooit een grote rol van betekenis gespeeld. In de jaren 1575 en 1576 zijn er tijdens het Spaanse beleg noodmunten aangemaakt en in de 19e eeuw waren er nog wat zinken gevangensmunten in gebruik, maar dat is het ook wel. Er zijn echter eind 20e en begin 21e eeuw wel enkele spectaculaire muntvondsten gedaan. Wie zoekt op munten uit Woerden stuit meteen op de gouden Romeinse Trajanus munt, nu een topstuk in de RMO collectie. Er zijn Woerdense schatvondsten bekend uit 1968, 1972, 1988, 2005 en de meest recente in 2019. Daarnaast zijn er nog veel losse vondsten gedaan van met name Romeinse munten tijdens de opgravingen in het centrum van Woerden tussen 2002 – 2004. In dit artikel worden de afzonderlijke muntvondsten in chronologische volgorde waarin ze ontdekt zijn beschreven. Enkele vondsten zijn al in eerdere publicaties gedeeltelijk besproken, maar worden in dit artikel uitvoeriger beschreven. De vondsten 2005 en 2019 zijn nog niet volledig beschreven en worden (nog) niet meegenomen.

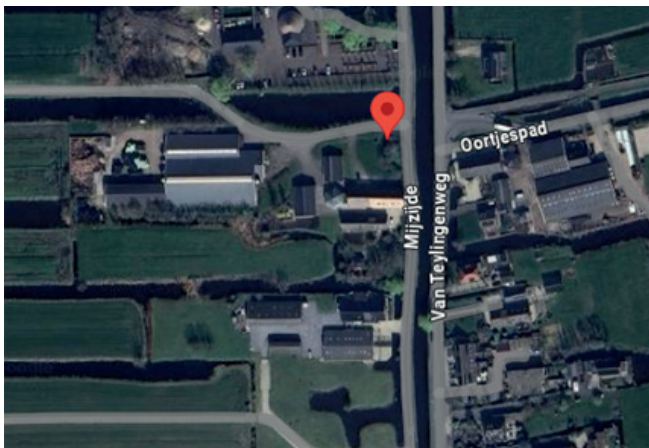
Overzicht van de vondsten

Vondstjaar	Begin	Jongste / TPQ	Karakterisering
1968	1574	1594	Tachtigjarige Oorlog (1568–1648)
1972	1384	1425	Bourgondische Nederlanden (1384-1482)
1988	1634	1670	Frans Hollandse Oorlog (1672-1679)
< 2002 - 2004	ca 40 v. Chr.	ca 390 n. Chr.	Romeins verblijf in castellum Laurium (ca 40-400 n. Chr.)
2005	1384	1420	Bourgondische Nederlanden 1384-1482)
2019	1434	1575	Tachtigjarige Oorlog (1568–1648)

Muntvondst uit Woerden 1968

1968: Tachtigjarige Oorlog

Op 23 augustus 1968 kwam bij het vernieuwen van een vloer in de voormalige kaaskamer van de Corneliahoeve, gelegen aan de Mijzijde 137 te Kamerik (gemeente Woerden), een ongeveer 25 centimeter hoog Jacobakannetje tevoorschijn waarin 183 grote zilveren munten uit het einde van de 16^e eeuw zaten.¹ De munten wogen bij elkaar bijna drie kilo.

Locatie Corneliahoeve. (detail uit Google Maps)

De sluitdatum (*TPQ terminus post quem*, welke bepaald wordt aan de hand van de jongst te dateren munt), is 1594. De jongste munten, met de jaartallen 1592, 1593 en 1594, waren vrijwel niet in omloop geweest. Deze vondst is beschreven door Van Gelder² en uitvoerig toegelicht in het JMP 55.³ Helaas waren de munten slechts korte tijd voor onderzoek door het KPK beschikbaar, zodat niet alle jaartallen definitief konden worden vastgesteld en in sommige gevallen het aantal exemplaren van ieder jaar niet kan worden opgegeven.

De munten zijn uiteindelijk naar een verzamelaar in Amsterdam gegaan.⁴ Er zijn veertig exemplaren geregistreerd in NUMIS.⁵ Het is opvallend dat deze, in het centrum van de Republiek verborgen schat, overwegend uit geld van de Spaanse Nederlanden bestaat. Vooral het aandeel van de na 1585 in het Zuiden geslagen hele en halve Philipsdaalders is opmerkelijk groot. De Philipsdaalders van 1594 zijn nooit in omloop geweest. Van de Republiek zijn alleen de kwalitatief beste soorten aanwezig.

Alle oorlogsemissies als Hollandse leeuwendaalders van 1576, statendaalders, uniedaalders en zilveren ridders ontbreken en zelfs de recente leeuwendaalders van 1589 missen, hoewel die toen tegen een met die van rijksdaalders vergelijkbare koers werden uitgegeven.

De zilverschat lijkt daarmee het kapitaal van een Zuidelijke Nederlander, mogelijk onder de vloer verborgen tijdens zijn verblijf in wat nu de Corneliahoeve is. Aangezien het heetst van de strijd toen al voorbij was, lijkt het eerder een handelaar dan een militair.

Jacoba kannetje. Foto auteur

Dit betreft de muntvondst uit 1968 in Woerden, in een volgende aflevering behandelen we de muntvondst uit 1972.

Alex Kussendrager

www.loodjes.nl

1968

- 1) Peters 1974
- 2) Geuzenpenning 18-1968, 53
- 3) Van Gelder, 1968: 81-83
- 4) Peters 1974
- 5) NUMIS 1016026

NUMIS	politieke staat	autoriteit of opdrachtgever	vowerp	datering
1057577	Sachsen	Christiaan I	rijksdaalder	z.j.
1057578	Spaanse Nederlanden; Vlaanderen	Frans van Anjou	anjoudaalder	z.j. (1582-1583)
1057579	Het Heilige Roomse Rijk, Bohemen	keizer Maximiliaan II	rijksdaalder	1575
1057580	Mansfelt	Peter Ernst I c.s.	rijksdaalder	1582
1057581	Spanje	Philips II (1555-1598)	acht reaal	(1591-1598)
1057582	Spaanse Nederlanden; Holland	Philips II (opstand 1568-1581)	halve philipsdaalder	1574
1057583	Spaanse Nederlanden; Gelderland	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	(1563-1564), onleesbaar
1057584	Spaanse Nederlanden; Vlaanderen	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	1589
1057585	Spaanse Nederlanden; Doornik	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	1589
1057586	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	1594
1057587	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	(1562-1598, niet gegeven)
1057588	Spaanse Nederlanden; Artois	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	15..? (1582-1592)
1057589	Spaanse Nederlanden	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	(1562-1581, onleesbaar)
1057590	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1557-1558), onleesbaar
1057591	Spaanse Nederlanden; Holland	Philips II (1555-1581)	Philipsdaalder	(1557-1558, onleesbaar)
1057592	Spaanse Nederlanden; Gelderland	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1557-1561, onleesbaar)
1057593	Spaanse Nederlanden	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1557-1598, onleesbaar)
1057594	Spaanse Nederlanden; Namen	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	1592
1057595	Spaanse Nederlanden; Doornik	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1589-1592)
1057596	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1557-1592), onleesbaar
1057597	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1576-1592)
1057598	Spaanse Nederlanden; Vlaanderen	Philips II (1555-1598)	Philipsdaalder	(1557-1580, onleesbaar)
1057599	Spaanse Nederlanden; Holland	Philips II (1555-1581)	vijfde philipsdaalder	z.j. (1562-1564)
1057600	Spaanse Nederlanden; Overijssel	Philips II (1555-1598)	bourgondische kruisrijksdaalder	1591
1057601	Gelderland, provincie	Staten van Gelderland	bourgondische kruisrijksdaalder	(1591-1592), onleesbaar
1057602	Zeeland, provincie	Staten van Zeeland	gehelme rijksdaalder	1591
1057603	West-Friesland, gewest	Gecommitteerde Raden	gehelme rijksdaalder	1592
1057604	Utrecht (provincie)	Staten van Utrecht	gehelme rijksdaalder	1592
1057605	Holland, provincie	Staten van Holland	prinsendaalder	(1591-1592), onleesbaar
1057606	Gelderland, provincie	Staten van Gelderland	gehelme rijksdaalder	1593
1057607	Republiek der Verenigde Nederlanden		leicesterrijksdaalder	
1057608	West-Friesland, gewest	Gecommitteerde Raden	rijksdaalder	(1588-1590), onleesbaar
1108824	Spanje	Philips II (1555-1598)	acht reaal	(1591-1598)
1108825	Spaanse Nederlanden; Holland	Philips II (opstand 1568-1581)	halve philipsdaalder	1574
1108826	Gelderland, provincie	Staten van Gelderland	gehelme rijksdaalder	1593
1108827	Nederlanden	Republiek	leicesterrijksdaalder	
1112186	Spaanse Nederlanden	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	(1562-1581, onleesbaar)
1112187	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	philipsdaalder	(1557-1558), onleesbaar
1112219	Spaanse Nederlanden	Philips II (1555-1598)	halve philipsdaalder	(1562-1581, onleesbaar)
1112220	Spaanse Nederlanden; Brabant	Philips II (1555-1598)	philipsdaalder	(1557-1558), onleesbaar

Tabel 1 – Overzicht van de munten opgenomen onder NUMIS 1016026